

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaiones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 4. Vtrum prouidentia rebus prouisis necessitatem imponat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

SECTIO IV.

Utrum providentia rebus prouisis necessitatem imponat?

Respondeo cum D. Thom. *quæst. 22. artic. 4. in corp.* providentiam diuinam quibusdam rebus necessitatem imponere, non omnibus, vt falso quidam opinati sunt. Probat, quia providentia, qua parte fauorabilis est, versatur circa ordinem rerum in finem, quem Deus vult & constituit aliquando per media quæ necessariò sint natura effectum; aliquando per media quæ non necessariò, sed mediàte libertate. Et verò vt rectè D. Thom. *ibidem*: Ad perfectionem vniuersi, quam Deus inter alios fines providentiæ suæ intendit, pertinebat vt inter effectus quidam essent necessarij, quidam liberi: vtque ad effectus contingentes & liberos apponeret Deus causas liberas, ad necessariòs necessarias, quibuscum concurrat iuxta conditionem ipsarum. Quo autem modo cum certitudine & infallibilitate cognitionis & decreti diuini ad attingendos fines quos vult stare possit contingentia & libertas causarum, & mediòrum quæ ad fines illos assequendos constituit; partim liquet ex dictis de scientia & voluntate, partim liquebit ampliùs ex sequentibus.

Altera verò pars providentiæ, quæ permissua est aberrationis à fine quem Deus antecedenti voluntate intendit, nulli imponit necessitatem aberrandi: alioquin Deus secum pugnaret, suamque illam intentionem primam & antecedentem irritaret & destrueret, necessitando ad eius oppositum: sed tantum permittit creaturam aberrare, volentem malè vri sua libertate, eique concursum generalem & naturaliter debitum non denegat. Atque inde est quod possunt homines, si velint, providentiæ diuinæ se subtrahere. Non quidem omni, ita vt nullo modo subsint diuinæ providentiæ, ne quidem permittenti, seu permissiue: sed quia possunt se subducere providentiæ fauorabili, eique repugnare, non tendendo ad finem antecedenter & primariò intentum à Deo, neque vtendo medijs ad finem illum appositis: sed per negligentiam, & el malitiam & contemptum, reddendo se indignos vltioribus medijs & auxilijs, ac tandem in eum statum se coniciendo in quo subsint æterna miseria, seruiantque iniuri Dei gloriæ per ordinem suæ iustitiæ. Sicut è contrario iusti, possunt magis se sponte subijcere diuinæ providentiæ fauorabili, sinendo se ab ea regi promptius & faciliùs, maiore & que dè illa fiduciam concipiendo, ac se toto Deum proieciendo, vt ab eius nutu & voluntate omninò pendeant: & denique medijs sibi à Deo datis melius ac melius cooperando, vt plura vel maiora obtineant, & in via salutis æternæ maiores progressus faciant.

28
Providentiæ Dei non imponit necessitatem rebus omnibus.

29
Possit homines aliquo modo se subtrahere diuinæ providentiæ, & se magis illi subijcere.

TINO
US
part
VI

25
Præterea quamuis homines, & creatura aliæ intellectuales, possint sibi atq; alijs prouidere, sequè vel alios ordinare & promouere ad finem bonum, sicut etiam ad malum: hæc tamen prouidentia humana, vt angelica, subest illi primaria, & æterna, quæ Deus per se solum ab æterno præuidit omnia, & voluit, saltem permissiue, cum relatione in aliquem finem. Neque ita permittit alicui ordinationem sui, aut alterius in aliquo finem; quin ipse transcendat, & circa vnumquodq; propriam per se solum prouidentiam habeat quoad actum æternum intellectus & voluntatis; sitque similis ei, qui alteri ita committit negotium aliquod, vt de eius actione iudicium sibi reseruet.

26
Dixi partem executionis prouidentie diuinæ positam esse in ipsa rerum creatione, saltem quatenus per illam accipiunt virtutes & facultates, quibus veluti medijs ad finem tendant. Nam de ipsa creatione, quatenus præcisè ipsummet esse rei attingit, eamque ponit in esse actuali, dubitari potest num sit actus prouidentie circa res illas, quibus velut subiectis prouidentie, propriè dicitur prouideri: & num potius debeant priùs esse & accipere esse, quam propriè dicantur prouidentie diuinæ subijci, vt obiectum cui, atque ab illa gubernari, & ad finem promoueri per media. *Admirat. L. 1. de perfect. diuin. cap. 2.* quem sequuntur aliqui recentiores. Contra verò negant Suar. *lib. 1. de prædest. cap. 18. num. 12.* & Didacus Ros *disp. 4. de prouident. sect. 6.* sed de hac controuersia dicemus sectione sequenti.

27
Quod si quæras an, supposito quòd Deus aliquid creet, sit necessaria prouidentia? Respondeo ex sapientia & rectitudine diuina necessarium esse, vt si Deus creet, habeat finem aliquem, & sciat ac velit ordinem in illum finem. Quoniam ad rectitudinem diuinam, & modum atque ordinem sapientiæ, à quo Deus non potest deficere, pertinet vt Deus agat sicut sapientem & rectum decet; id est, vt agat propter finem, & secundum rectam intelligentiam. Non est tamen necessaria omnis prouidentia quæ nunc est, etiam supposita voluntate creandi & cõseruandi. Nam, v.g. Deus posset esse contentus opere & fine naturæ neminemque ad finem supernaturalem euehere. Posset item mala opera non permittere, aut permittendo non ordinare ad tam grauem pœnam. Posset etiam in ipsa creatione constituere vniuersum à statu perfecto, & simpliciter non indigere ordinatione rerum in finem, per media & causas futuras in executione. Neque enim adstringitur vlli progressionis aut successioni absolute non necessaria: sed potest, etiam sine medijs, triuere finem: atque etiam cum medijs eum triuere simul tempore, cum ordine solo naturæ. Sicut enim potest eodem instanti simul cum dispositione tribuere gratiam: ita posset & gloriam. Et similiter posset alia multa simul agere quæ pertinent ad prouidentiam.

Tomus I.

Hh

30
Prouidentia
favorabilis
versatur
circa mul-
tos fines: &
aliquando
coincidit
cum per-
missua.

Notandum autem prouidentiam favorabilem non solum versari circa finem salutis aeternae; sed etiam circa alios inferiores, tum supernaturalis ordinis, tum etiam naturalis. Cuiusmodi fuit ordinatio Iosephi in principem Aegypti, Moysi in ducem & legislatorem populi Dei, Aaronis in summum sacerdotem, Davidis in regem. Item prouidentiam favorabilem, & permittentem aliquando ita coniungi, ut idem actus, siue eadem executio, ad utramque pertineat sub diuerso tantum respectu. In cuius rei exemplum afferunt aliqui venditionem Iosephi, quae, inquit, fuit permixta respectu peccati fratris in venditum ad malum finem; & fuit favorabilis respectu Iosephi, quem Deus vendi permittit, & duci in Aegyptum, ut ea occasione illum Aegypti principem constitueret. Sed considerandum est non sufficere ad prouidentiam quae permittens vocatur, permittere aliquid; sed opus esse permitti à Deo ex praeuisione exitus finalis, alterius ab eo quem Deus antecedenter intendit, ad quem exitum permissionem illam referat. Quo pacto permittit peccata reprobatorum, ad ostensionem suae iustitiae in eorum damnatione; & Obdurationem Pharaonis, ad ostensionem suae potentiae, Ex. 9. v. 16. Non igitur autem fratres Iosephi excidisse à salute aeterna. Et illius venditio fuit à Deo permixta, ut pararet illis auxilium, & refugium in tempore famis, quod pertinebat ad prouidentiam eorum favorabilem. Sicut pertinet ad prouidentiam favorabilem erga praedestinos, quod Deus interdum permittat eos labi in peccatum mortale, ut occasione lapsus fiant cautiore, & feruentiores: suaeque salutis studiosiores.

31
Aptius ergo exemplum dari potest in morte Christi, & Martyrum, quae pertinebat ad prouidentiam permittentem respectu occidentium iniuste, & damnatorum ea de causa: ad favorabilem vero, respectu Christi, & sanctorum, quorum mortem Deus ad ipsorum gloriam aeternam referebat, eaque tanquam medio illius consequendae utebatur, non voluntate quidem antecedenti circa mortem iniustam (non enim potest antecedenter velle peccatum), sed consequenti & supponente praeuisionem malitiae occidentium, si non vellet concursum suum illis negare.

32
Supereft quærare, utrum ipsa creatio, seu prima productio rerum earum quibus proprie dicitur Deus prouidere, sit pars executionis prouidentiae circa illas. Affirmant Lessius lib. 1. de perfect. diuin. cap. 2. & aliqui Recentiores. Negant vero Suar. lib. 1. de praedest. cap. 18. num. 22. & sequentibus. Et Didac. Ruis disput. 4. de prouidentia sect. 5. Quaestio est de nomine, & neutrius sententiae argumenta conuincunt.

Ratio Suaris est, quia prouidentia supponit existere, saltem in mente diuina, vel, ut alii loquuntur, in praesentia aeternitatis, rem cui prouidetur. Ita enim comparatur in aeternitate ratio prouidentiae ad rem futuram, sicut in tempore executio prouidentiae, quae est gubernatio, ad rem existentem. Gubernatio autem non est nisi rerum iam existentium: Ergo prouidentia non est nisi rerum, quae secundum ordinem rationis supponuntur future. Adde quod prouidentia est de medijs. Ergo supponit institutionem rei ad talem finem. Ergo supponit etiam voluntatem creandi illam ad talem finem. Ergo supponit in aeternitate rem illam ut futuram. Haec Suarez.

33
Cui facile responderi potest, non solum esse prouidentiae favorabilis, res quibus proprie loquendo prouidetur, gubernare: sed etiam generaliter ordinare res illas ad finem sibi convenientem & favorabilem. Potest autem res ipsa creatione ordinari, si nimirum ad illum finem à Deo creetur, quemadmodum Suarez cap. cit. n. 13. docet praedestinos creati propter gloriam, & ipsam creationem esse partem executionis praedestinationis, quae idcirco iuxta Suar. non supponit eum qui praedestinat, existere aut extitum esse, sed tantum posse esse, & posse ad illum finem ordinari, ac propter illum creari. Si autem potest iuxta Suar. creari res in ordine ad finem supernaturalem, qui est gloria, quidni etiam in ordine ad finem naturalem, qui pertinet ad prouidentiam? Negari etiam facile potest prouidentiam esse solum de medijs: est enim etiam de fine, & de re ipsa quam ordinat ad finem.

34
Argumentum vero Lessii in contrarium, est, quod mundus non sit casu factus. Ergo consilio & prouidentia. Ergo ipsa creatio rerum est aliqua pars executionis prouidentiae. Sed neque hoc argumentum conuincit. Respondet enim probabiliter contraria sententia, creationem rerum aliarum posse quidem esse partem executionis prouidentiae, quae prouidetur alteri: quo pacto mundi creatio fuit pars executionis, quae Deus prouidit homini, cui tanquam Regi creaturarum corporearum prius fuit extruendum palatium, ut in illud introduceretur, quemadmodum ait Gregorius Nazianzenus oratione 43. non longe post natiuitatem: Sed creationem ipsiusmet rei, cui prouidetur, non esse partem executionis prouidentiae, quae illi prouidetur: Exempli gratia, creationem Adami non fuisse partem executionis, quae Deus prouidit Adamo. Nam creationem illius praeposuit, & Adamum ipsum, saltem ut futurum: velut materiam gubernationis, quae omnium consensu distinguitur à creatione, illamque praesupponit. Quare hoc argumentum non probat quod probandum est.

35
Secundò, sic argumentantur aliqui Recentiores: Quemadmodum creatio hominis est maximum beneficium, quod fit homini qui creatur: ita est maximum opus prouidentiae, quae ei prouidetur. Nam cui beneficium confertur, illi optime prouidetur. Verum sicut illi beneficium confertur in transiuitum: quia non accipit aliquid à se distinctum,

confertur, illi optime prouidetur. Verum sicut illi beneficium confertur intransitiue tantum: quia non accipit aliquid a se distinctum, sed tantum accipit ut sit id quod est: sic illi tantum prouidetur intransitiue. Confirmant, quia, inquit, Adversarij farentur, si res in creatione accipit virtutem quam se promouet ad finem; creationem, quatenus imprimit illam virtutem, esse executionem prouidentia. Atqui ipsum esse substantiale precise sumptu reddit rem magis aptam suo fini consequendo, quam vlla virtus distincta: omnium enim bonoru fundamentum est esse. Ergo creatio quatenus dat esse, tam est executio prouidentia, quam quatenus imprimit virtutem distinctam ab esse. Confirmant secundò, quia si esset possibilis creatura aliqua, essentialiter in actu secundo viuens & beata: eius creatura effectio esset consummata prouidentia in executione, quia ulterius nihil ei prouideri deberet. Ergo falsum est quod prius debeat esse, ut ei prouideatur.

Sed his omnibus responderi facile potest pro contraria opinione: Ad primum, negando Maiorem, cum eius probatione. Non enim quodcumque beneficium conferre, seu quodcumque bonum facere, est prouidere

alicui: sed illum gubernare, ut supponit opinio Suarez: gubernatio autem differt à creatione, & illam præsupponit, æque ac conseruatio. Ad primam confirmationem responderi potest, actionem quæ imprimi illam virtutem, supponere creationem rei cui imprimitur, quæque per illam incipit instrui medijs ad finem consequendum: & hoc totum esse causam cur hæc actio sit executio prouidentia, non autem precise creatio. Ad secundum: Talis creatura, si est, possibilis, non indigeret prouidentia, id est gubernatione, quæ ut ait D. Thom. qu. 22. art. 3. est rerum ad finem directio in executione, per media scilicet idonea: sed egeret tantum conseruatione sui esse, per quod solum haberet, id quod nos habemus per ademptionem finis, & per media ad illum consequendum nobis suppeditata à diuina prouidentia. Concludo itaque neutram sententiam satis probare quod intendit. Posterior tamen, quæ negat, mihi videtur esse communi sensui magis accommodata. Nam in humanis Pater non dicitur prouidere filio, cum illum producit: sed cum præsciens aut sperans illum esse futurum, parat quæ illi nascituro conuenientia sunt: aut iam nato preparat & suppeditat media ad finem illi fauorabilem idonea.

DISPUTATIO

DECIMA NONA,

De Prædestinatione.

- Sectio I. *Quod intelligant Theologi nomine Prædestinationis?*
 Sectio II. *An & quomodo Deus naturas intellectuales, aliquas ad vitam eternam prædestinauerit, alias reprobauerit?*
 Sectio III. *Vera sententia prodatur ex Scriptura.*
 Sectio IV. *Præbatur eadem sententia ex Patribus, & nominatim ex S. Augustino.*
 Sectio V. *Eadem probatur rationibus Theologicis.*
 Sectio VI. *Confirmatur eadem veritas pluribus alijs rationibus.*
 Sectio VII. *Solutio obiectionum ex Scriptura.*
 Sectio VIII. *Solutio obiectionum ex Patribus.*
 Sectio IX. *Solutio argumentorum ex ratione.*
 Sectio X. *Soluntur alia quedam Suarez argumenta.*